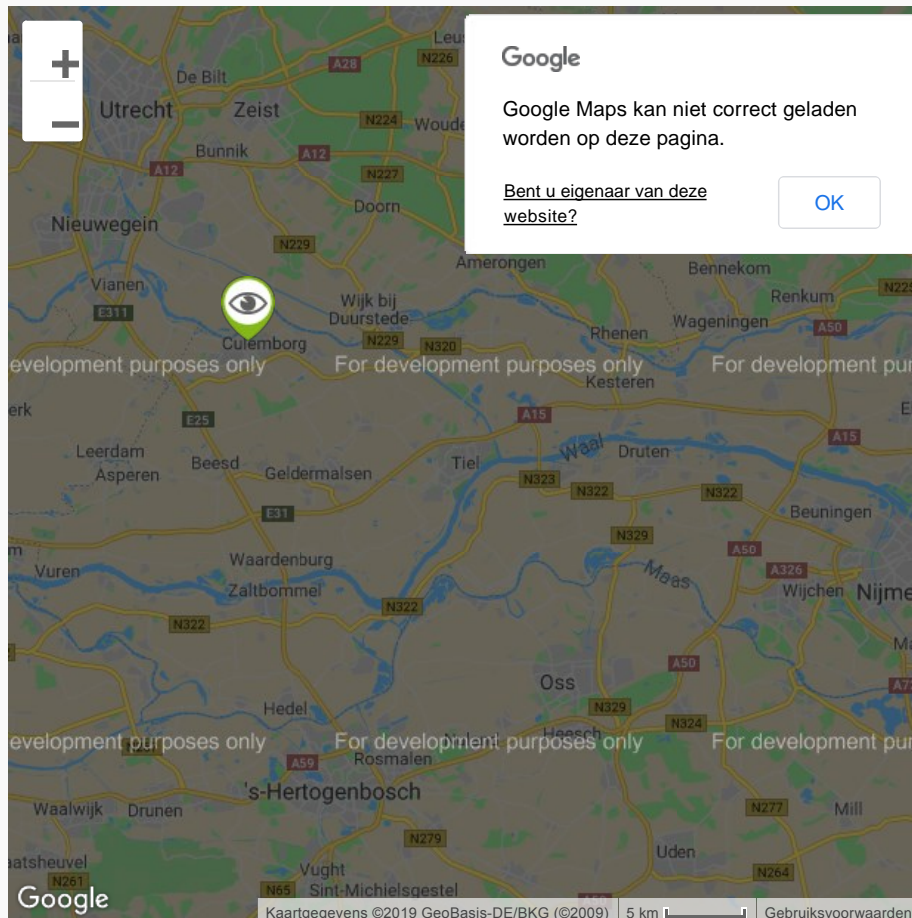

STADSPOMPEN

Markt, Varkensmarkt en Zandstraat
Culemborg

Van de talloze stadspompen die Culemborg ooit telde zijn nog vier, rijksmonumentale pompen bewaard gebleven: twee op de Markt, één op de Varkensmarkt en één in de Zandstraat. Het is geen toeval dat alle pompen zich bevinden aan de oude 'voorstraat', zoals deze centrale, doorgaande hoofdas ook wel wordt genoemd. Het bochtige tracé van deze as volgt de oude loop van het riviertje de Meer, die kennelijk ook na demping diep in de ondergrond nog rijkelijk water voerde.

De beide pompen op de Markt zijn de meest voorname, wat gelet op hun markante positie niet verbaast. Zij zijn opgetrokken in zandsteen. Hun basement wordt afgesloten door een zware profiellijst waarboven een slanker pomplichaam, eveneens afgesloten door een sierlijst. Boven de beide uitlopen is het stadswaapen afgebeeld met de jaartallen 1718 op de pomp bij Markt 10 en 1719 op de pomp bij Markt 34. Een sierlijke vaas met zogenaamde 'congélations' vormt de bekroning van beide pompen. Aan de westzijde van de Varkensmarkt staat ter hoogte van Varkensmarkt 10 een wat eenvoudiger bakstenen pomp met twee uitlopen. Het basement heeft een hardstenen bekleding aan de voorkant en wordt door een natuurstenen profiellijst afgesloten. Daarboven een slanker pomplichaam, eveneens beëindigd door een profiellijst. Een beeldhouwde zittende leeuw met het stadswaapen vormt de bekroning. Sinds 2014 komt er in het zomerseizoen uit de rechteruitloop weer leidingwater. Aan de westzijde van de Zandstraat is ter hoogte van Zandstraat 33-35 een vergelijkbare pomp te vinden. Ook deze heeft zandstenen lijsten ter afsluiting van het basement en het pomplichaam, en wordt bekroond door een zandstenen leeuw als wapendrager. Volledigheidshalve moet hier ten slotte nog de eenvoudige kleine bakstenen pomp aan de Veerweg genoemd worden. Deze pomp is een gemeentelijk monument.